

משנת החזון שלמה גליון

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל

רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת בא תשפ"ז 263

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,

ב"קו הינוקא" 03.550.2228

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

פנינים על הפרשה

ראוי להשראת השכינה

וַיֵּרְדוּ כָל עַבְדֵיךָ אֵלֶי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לֵאמֹר צֵא אִתָּה וְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי כֵן אֲצֵא וְיֵצֵא מֵעִם פְּרַעֲהַ בְּחָרִי אֶף (יא, ח). פירש רש"י (יא, ח) שאחר שגמר משה להתרות על מכת בכורות יצא מלפני פרעה בחרי אף על שאמר לו בתחילה 'אל תוסף ראות פני'. וביאר הט"ז בדברי דוד (יא, ח) שמפני שצריך היה משה להיות ראוי לנבואה בעמדו לפני פרעה, לא הראה חרון אפו בתחילה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות וכעס (שבת ל ע"ב), והמתין בזה עד שיצא מלפני פרעה ואז הראה חרון אפו על אשר היה בתחילה.

סטרו ויצא

והנה אמר רבי יהושע בן קרחא בברייתא במסכת זבחים (דף קב ע"א) שכל לשון חרון אף שהזכירה תורה נאמר בו בסמוך איזה סימן ורושם הנמשך ונעשה מחמתו, כגון איזו הכאה או נזיפה או קללה וגידוף (רש"י שם), ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש אם מחרון אף משה בצאתו מפרעה נמשך ונעשה איזה סימן ורושם, שלדעת ריש לקיש היה בזה סימן ורושם, שמתוך חרון אפו סטר משה לפרעה על פניו ויצא, כי כבר אמר לו הקב"ה על פרעה בצאתו הפְּמִימָה (ז, טו) 'רשע הוא וְהִקְעוּ פִּנְיָךְ בּוֹ', וקיים זאת כעת משה כעת בחרי אפו, ולדעת רבי יוחנן לא נמשך איזה סימן ורושם מחרון אף זה, כי לדעתו ציוה הקב"ה למשה בצאת פרעה הפְּמִימָה 'מֶלֶךְ הוּא וְהִסְבֵּר לוֹ פָּנִים'. ומה שלא נאמר בפירוש בתורה שסטרו משה, לדעת ריש לקיש, ביאר המהרש"א (שם בזבחים), שמפאת כבוד מלכותו של פרעה לא פרסם זאת הכתוב. והעיון יעקב (שם בזבחים) ביאר שרמזה זאת התורה במה שנקטה בלשונה 'ויצא... בחרי אף', ולא 'יוחר... ויצא', ללמד שיציאת משה עצמה היתה מתוך חרי אף, שסטרו ויצא. ובספר מירא דכיא (פ' בא) רמז זאת בתיבות 'בחרי אף' העולה במספר קטן (עם הכולל) כמנין 'סטרו' במספר קטן.

תהא אימת מלכות עליך

ואמר רבי ינאי שם במסכת זבחים שממה שאמר משה לפרעה בתחילה 'וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך', למדים אנו שלעולם תהא אימת מלכות עליך. והוא כמו שכתב רש"י (יא, ח) שחלק בזה משה כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד אליו פרעה בעצמו בלילה 'ויאמר קומ צאו מתוך עמי' (יב, לא), ובכל זאת לא זלזל בו משה בתחילה ואמר לו 'וירדת אלי והשתחוית לי לאמר'. וביאר זאת רבנו עובדיה מברטנורא בעמר נקא (יא, ח) שבתחילה אכן חלק משה כבוד למלכות, אבל בסוף בהרבותו לדבר, כעס עמו וסטר בפניו, וכדיוק לשון רש"י 'כשגמר דבריו יצא מלפניו בחרי אף'. וביאר העיון יעקב (שם בזבחים) שמתוך שידע משה שעתיד פרעה לירד בסוף בעצמו אליו בלילה, לכן מכח הכנעה זו החשיבו כצדיק בעת שבישר לו על דבר זה וחלק לו אז כבוד. ובדברי יואל (פ' וארא עמוד ריב) ביאר זאת עוד, שהחויב לחלוק כבוד למלך רשע תלוי הוא באיכות בחינתו בה עומד הוא באותה שעה, ומתוך

שאמר לו פרעה 'אל תוסף ראות פני' הבין משה שכבר הגיע פרעה לתכלית הרשעות ואינו צריך מעתה עוד לחלוק לו כבוד, וסטרו על פניו ויצא, אבל בתחילה כשאמר לו 'וירדו כל עבדיך אלה אלי', התבונן משה על אחרית הדבר שיבוא פרעה לפניו ויאמר לו 'קומו צאו מתוך עמי... וברכתם גם אותי', ובאותה שעה לא יהיה כל כך מוחלט ברע ויעשה קצת תשובה לפי ערכו, ומפני זה חלק לו כבוד כבר בעת שבישרו על דבר זה.

ונצבת לקראתו

וכתב רבי אברהם בן הגר"א בספר רב פעלים (אות ג) שכדעת ריש לקיש אמרו במדרש הגלוי (הובא בצרור המור פ' שמות), שאמרו שם שכאשר ציוה הקב"ה למשה "לך אל פרעה בבוקר הנה יוצא המימה ונצבת לקראתו... ואמרת אליו" (ו, טו-טז), טען לפניו משה שלא ישמע פרעה לדברי תוכחתו, ובכדי לכפותו להוציא את ישראל צריך להכותו במקל, והסכים עימו הקב"ה ואמר לו "ואת המטה הזו תקח בידך" (ד, יז), בכדי להכותו בפועל, ויש לבאר עוד על פי מה שכתב המהרש"א (שם בזבחים) שעל אשר אמר הקב"ה למשה על פרעה אז בצאתו הפְּמִימָה 'ונצבת לקראתו', למד ודרש ריש לקיש שאמר לו אז 'רשע הוא וְהִקְעוּ פִּנְיָךְ בּוֹ', כי 'נצבת' הוא לשון מריבה (נדרים סד ע"ב), והמתין משה ונהג בו כבוד מלכות, עד שראה שהגיע פרעה לתכלית הרשעות, ואז קיים בו מה שנצטווה.

סך רט"ו

ובספר מעשה אורג על הגדה של פסח (עמוד קנב) ביאר שראה משה שהגיע אז תכלית זמן שנות השעבוד, שדילג הקב"ה על הקץ בזכות האבות וקבע שאחר עבור מאתים וחמש עשרה שנים בלבד בא קץ השעבוד, כמו שאמרו בפרקי דרבי אליעזר (פרק מח), והיינו שנתעוררה אז זכות האבות לגלות את רשעות פרעה שהכביד עולו על ישראל יותר משנקבע להם בברית בין הבתרים, ורמז הדבר בתיבות 'פרעה רט"ו' העולים כמנין 'רשע', והוא שסטר אז משה לפרעה, שראה שהוא 'רשע' והכהו וחצאו לשתיים וגילה הקץ הרמזו בחשבון 'רשע' העולה כמנין 'פרעה רט"ו'. וכן יש לרמז זאת בתיבת 'סטרו' שהוא נוטריקון 'סך רט"ו'.

סטרו בחושך

וביאר החתם סופר (יא, ח) שמפני ששררה עדיין מכת חושך יכול היה משה לסטור לפרעה אז על אף שעמדו שם כל עבדיו, כמו שאמר 'וירדו כל עבדיך אלה אלי', שהרי מכת חושך החלה תיכף ומיד סמוך לאור היום, שהבריק השחר לרגע קל בכדי להפסיק בין לילה ליום ולאחר מכן החלה מכת חושך (רש"י י, כא), ולילה זו שנחסרה אז בתחילת מכת חושך שבה ובאה בליל מכת בכורות, ובכל זאת לא יצאו אז ישראל ממצרים בחסות החשכה, מפני שציוה הקב"ה שלא יצאו עד שיגרשום המצריים, ומתוך שחשוק היה אז לפרעה ועבדיו סטר משה לפרעה ויצא ממנו בחרי אף. והמהר"ל דיסקין (י, כט) ביאר זאת עוד, שבעת שהחל לפתע החושך, היה סבור פרעה שדרך ביאת מכה בעת זו היא שסוטרים לכל אחד על פניו, ובזה קיים בו משה מה שנצטווה.

זארה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:
גאולה בת דינה, דוד ורות בני חנה,
ראו דוד דרור בן רוינת,
אבי אברהם בן עליזה,
רוזט שושנה בת אסתר,
נחמן חוטה בן נעומי.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444
זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00
דוא"ל: contact@hayanuka.com
לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
18:16	17:41	16:29	ירושלים:
18:12	17:39	16:47	בני ברק:
18:12	17:39	16:47	חיפה:
18:16	17:41	16:49	באר שבע:

יד' הוועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו שליט"א

"ואביו שמר את הדבר" חלק ג'

(בראשית לו, יא)

משיעור ליל ה', כ"ט כסליו, נר חמישי דחנוכה תשפ"ו, בעיר ואם בישראל אשקלון, במקהלות עם רב, רבנים ותלמידי חכמים חשובים

א

כל ענין הגרות הוא גילוי אור האלהות בעולם בתוקף ועוז לעילא ולעילא, שכאשר נגלה אור האלהות גם במקומות השפלים ורחוקים ביותר עולה בזה שמן משחת קודש כתית למאור להאיר את אור האלהות בעולם בגילוי גדול ועצום מאד מאד. והוא מה שנצטוונו בכבישת הארץ לכוף האומות לילך לאורו יתברך שמו ולקיים מצוותיו, וכפי שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים (ה, ט) שכאשר רמה קרן ישראל ונגלית מלכות ה' ב"ה בארץ ישראל מצווים אנו לקיים ולהחיות בארץ רק את המקבלים עליהם שבע מצוות בני נח, ונקראים הם 'גר תושב', ואמר רבי לוי בירושלמי פאה (פ"א ה"א) שעל אף שמצוות אלו שכליות הם, וכגון מצוות כיבוד אב ואם שנדמית היא לאדם כפריעת חוב, שמרגיש האדם עצמו כמחוייב להשיב לאביו ולאימו על כל אשר עשו ופעלו עבורו בכל משך ימי חייו, ואין מצוות אלו בהם נתחייבו בני נח כרבים מהמצוות בהם נצטוו ישראל שהם כחוקים בלא טעם, ובכל זאת כאשר דבקים האומות במצוותיהם אשר נצטוו בהם מתוך שמאמינים הם שכך צויה ה' ב"ה, ולא מפני שחושב הוא בדעתו ובסברתו שכן הוא הנכון, בזה מזומנים הם לחיי עולם הבא ונחשבים הם מחסידי אומות העולם, וכמו שביאר שם המהר"א פולדא (בד"ה 'והוא דרבה מיניה') שאדרבא בזה מתגלה אור האלהות בעולם באופן שנעשים הבריות טובים הן לשמים והן לבריות.

ובזה מתגדל ומתקדש בזה שם ה' ב"ה בעולם בתוקף ועוז לעילא ולעילא, שמתגלה אור האלהות מתוך הנדחים והשפלים והרחוקים שבעולם, שהוא גילוי אור האלהות בעולם באופן המעולה והמשובח והגבוה ביותר, וכפי שמצינו אצל דוד המלך שנמשך ובא מרות המואביה וזכה לגלות את אור האלהות בעולם בתכלית הגילוי. ועל כך מצפים אנו ממעמד הר סיני בכל גילוי התורה שבעל פה ההולך ונמשך מדור לדור כפי הנשמות המתגלגלות ובאות לעולם בכל דור עם חלקם בתורה שקבלו בהר סיני, והגילוי המובחר ביותר שבגילוי התורה בכל דור הוא מה שזוכים אנו לגלות מתוך כך לאור האלהות בעולם בתכלית השבח והעילוי עד שנעשים גרים. שהרי אור נשמת הגרים שבכל דור כבר הופיע וזרח מהר פארן, במעמד הר סיני, וכדקדוק לשון חכמים במסכת יבמות (דף מח ע"ב ובדף סב ע"א) ובכורות (דף מז ע"א) 'גר שנתגייר כקטן שנולד דמי', וכתב החיד"א בפתח עיניים (יבמות מח ע"ב) שלכך דקדקו ואמרו 'גר שנתגייר' ולא 'גוי שנתגייר', ללמד שנשמתו היא מנשמות הגרים שעמדו על הר סיני, וכבר מתחילת ברייתו היתה מאירה נשמתו מאותו האור של הגרים שעמדו בהר סיני, אלא שעתה נתגייר כאשר הגיע זמנו ובא עתו.

ב

ומה שהוא נקרא 'גר' מרמז הדבר למעלת הצדיקים המכתתים עצמם תמיד להיות זכים ומצוחצחים כשמן כתית, בכדי להעלות בעולם נר תמיד ולגלות לכל את אור האלהות בתכלית העילוי והשבח כראוי, ובזאת נשתבח דוד המלך בעצמו ואמר "כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי" (תהלים לט, יג) שכך היו גם מרגישים תמיד אבותינו, שהרגישו עצמם תמיד כגרים ותושבים בעולם הזה והחשיבו עצמם כמאוסים ונבזים וכדלים ורחוקים ביותר, ובזה יכולים היו להיות כשמן כתית למאור ולזכות ולבוא למדרגות נפלאות יותר ויותר ולהביא לגילוי אור האלהות בעולם באופן המעולה והמשובח יותר ויותר. וזאת היתה מדרגת יוסף הצדיק, שמתוך שהיה תמיד רחוק ונמאס מהשבטים זכה להיות "בן זקונים" לאביו (בראשית לו, ג), ומסר לו יעקב כל חכמתו שקיבל משם ועבר כמו שאמרו בבראשית רבה (פד, ח), ולבסוף זכה יוסף להקרא 'אברך' כאשר הריצוהו מן הבור לגדולתו ותפארתו במצרים, שנעשה 'אב בחכמה ורך בשנים' כמו שדרשו בספרי (דברים, א) ובבראשית רבה (צ, א), שזכה למעלת החכמה שבקדושה שהיא שורש קדושת נשמות ישראל הנמשכים מצד מידת רחל, וכענין הנאמר במשלי (יא, ל) 'פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם', כמו שביאר הרמ"ד וואלי בספר עת להננה (שם במשלי יא, ל) שזאת היתה מדרגת יוסף שמל את המצריים מתוך שהעלה את ניצוצות הקודש שבהם אל שורשם ועורר בזה את נשמות הגרים לשוב אל מקורם ושורשם במלכות דקדושה.

וזאת היתה גם שלמות מעלת ודרגת דוד המלך עליו השלום שעשה עצמו תמיד כגר ותושב בעולם, ועל זה שיבח ואמר להקב"ה כאשר מְשַׁחוּ שמואל למלך "אודך כי עניתני ותהי לי לישועה" (תהלים קיח, כא), אחר שראה שבחר בו ה' ב"ה מכל אחיו לְהִמְשֵׁחַ למלך על ישראל על אף שמאסו אותו הכל ולא רצו בו, ואביו ישי שיבח ואמר אז "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה" (תהלים קיח, כב), ואחיו אמרו אז "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו" (תהלים קיח, כג), כמו שאמר כל זה רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן במסכת פסחים (בדף קיט ע"א). ודוד ויוסף הם שלמות גילוי מלכות ה' ב"ה בעולם, שמתוך שהלכו בעולם לפני ה' ב"ה תמיד כגרים ותושבים, זכו להיות כשמן כתית למאור להאיר את אור האלהות בעולם כולו באופן הנעלה והמשובח ביותר, שהרי כל אשר עבר על דוד עבר גם על יוסף, שכשם שלא רצו האחים את יוסף בתחילה כן דוד לא רצו בו אחיו בתחילה, וכשם שיוסף היה "יפה תואר ויפה מראה" (בראשית לו, ט) כן דוד היה "יפה עינים וטוב רואי" (שמואל א' טו, יב), וכשם שיוסף היה מבוזה ונרדף כן דוד היה מבוזה ונרדף. ולכן מייחדים את כל ענין הגאולה על דוד המלך ועל יוסף הצדיק, שמהם יצא משיח בן יוסף ומשיח בן דוד שיביאו הגאולה, כי על ידי ההשגה שזכו לה מתוך הריחוק והשפלות הגדול בהם היו שרויים תמיד, עלו ונתעלו מתוך כך לשלימות התיקון, לגלות בעולם את מלכותו של ה' ב"ה באופן הנעלה והמשובח ביותר.

ג

ומה שמטיטלים אנו מגלות אל גלות ויורדים מדחי אל דחי מתוך שנסתר מאיתנו אור פני ה' ב"ה באורך גלותינו, הוא בעוון חטא מכירת יוסף העומד בעוכרנו מדור לדור עד שיכופר עוון זה בעדנו ונתקן את מהותו בשורשו, שנעוץ שורשו בעוון הגזל וחמדת הכסף והזהב שלא כרצון הבורא ב"ה, ושלא כתחומי הגבולות והיושר שקבע הקב"ה בעולם. ועיקר הדבר הוא שעיקר תכלית הכסף והזהב הוא לפאר ולרומם בהם ועל ידם את בית אלהינו, ואף כיום בגלותינו צריכים אנו לזיזור בזה מאד מאד, שלא לעשות בכסף ובזהב כדמות הכלים בהם השתמשו לפני ה' ב"ה בבית המקדש, שעל זה נאמר (שמות כ, ט) "לא תעשון איתי אלהי כסף ואלהי זהב", שלא תעשו כדמות שִׁמְשֵׁי המשמשים לְפָנַי, כמו שאמרו במסכת ראש השנה (דף כד ע"ב) ובמסכת עבודה זרה (דף מג ע"א), ובפרט בענין המנורה הטהורה שהיתה עשויה לכתחילה מזהב טהור בשיעור גובה ח"י טפחים עם גביעיה כפתוריה ופרחיה, כמו שאמרו במסכת מנחות (דף כח ע"ב) ונפסק ברמב"ם (בהלכות בית הבחירה ג, א), ובדעיבא אפשר היה לעשותה גם מכסף ושאר מיני מתכות, ובזה אין מעכב שתהיה ח"י טפחים כמו שכתבו הסמ"ק (מצוה קסב) והמהר"ק (בשורש עה) והש"ך (ביו"ד סימן קמא ס"ק לו), ולכן אין לעשות מנורה של שבעה קנים לשימוש הדיוט מזהב וכסף ושאר מיני מתכות, וגם את מנורת החנוכה ומנורת בית הכנסת אין עושים בשבעה קנים, בכדי שלא לעשות חלילה כתבנית המנורה הטהורה ששמשה בבית המקדש, וכמו שאמרו שם במסכת עבודה זרה (בדף מג ע"א) ונפסק ברמב"ם בהלכות בית הבחירה (בהלכות בית הבחירה ז, ט) שלא יעשה אדם כתבנית המנורה, שעושה הוא מנורה של חמשה קנים או ששה או שמונה, אבל של שבעה לא יעשה אפילו משאר מיני מתכות, ופסק השולחן ערוך (שם ביו"ד סימן קמא סעיף ח) כדברי הסמ"ק והמהר"ק שבשאר מיני מתכות אין לעשות כן אפילו בלא גביעים כפתורים ופרחים, ואפילו אינה גבוהה י"ח טפחים.

אבל מנורה שאינה של מתכת אפשר לעשותה כיון שפסולה היא לבית המקדש כמו שכתב הרמב"ם (בהלכות בית הבחירה א, יח; ז, א), וכן כתבו הב"ח (שם ביו"ד סימן קמא ד"ה 'אפילו של שאר') והש"ך (שם ביו"ד סימן קמא בס"ק לה) שאפשר לעשות מנורה של עץ וכל שכן של חרס, שאינם ראויים לשמש בהם לפני ה' ב"ה, כמו שכתב רש"י שם במסכת מנחות (דף כח ע"ב ד"ה 'של חרס'). וכן אם עשאה נכרי אפשר להשאירה ולהשהותה, כמו שכתבו תוספות במסכת יומא (בדף נד ע"א ד"ה 'כרובים') שבוה לא חל האיסור "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" (שמות כ, ג; דברים ה, ז) אם אין חשד שעובד הישראל בזה לעבודה זרה, וכן פסק הטור (שם ביו"ד סימן קמא) כמו שכתב הבית יוסף (שם בד"ה 'והשתא'), אבל לכתחילה אין לומר לגוי לעשות לו מנורה של שבעה קנים, כי לדעת הרא"ש בהלכותיו (ע"ז פ"ג סימן ה) ובתוספותיו (ע"ז מג ע"ב ד"ה 'שאני ר"ג') הותר רק להשהות מנורה זו שעשאה נכרי, אבל לא לומר לו לעשותה.

טירנא (בהגהות מנהגים נה), והביאוהו המטה משה (באות תתד)

והמגן אברהם (בסימן תר"צ ס"ק יז) והאליה רבה (סימן תרצ ס"ק י) והמשנה ברורה (בסימן תרצ ס"ק נב), ורבנו חיים פלאגי מאזמיר כתב בספר מועד לכל חי (סימן לא סעיף פח) לנענע המגילה כאשר קוראים הפסוק "לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית" (אסתר ט, כט), וכן הביא הבן איש חי (ש"ר פ' תצוה סעיף ט), והכל הוא בכדי לפרסם את נס הפורים שבמגילה, שנוהגים אנו במנהג זה בכדי לרמז לנו שדוקא מתוך שהופכים ובודקים ומספרים אנו לכל עניני המגילה, נגלה בזה גודל ועוצם השגחת השי"ת והניסים שהוא עשה לישראל בכל דור ודור, ובזמן הזה כבימים ההם.

1

וענין שלהבת הנר הדולקת במנורה מרמזת על סוד ההתקשרות והחיבור בין נשמות ישראל למדרגת יוסף שהוא 'צדיק ח' ע'למין' כאמור, שכשם שהמנורה היא האור של בית המקדש, מקום השכינה, כך הוא דרך כל הארת והשפעת השכינה לדורות, שזהו בסוד המשכת השמן משחת קודש ושפע מדרגות המוחין המובאות בכל דברי רבנו האר"י, ונעשה הכל מתוך עבודת הצדיקים העושים עצמם תמיד כגרים ותושבים בעולם, ומתוך התקשרות האהבה שלהם עם נשמות ישראל עם קודש. והוא ענין הטבת הנרות, שמסדרים ומנקים הבזיכים והפתילות ומוסיפים בהם את שיעור מידת השמן הראוי, בכדי שימשך השמן יפה אחר הפתילה וידלקו ויעלו הנרות יפה כשלהבת העולה מאליה, שכל זה רומז לשפע מדרגות המוחין המאירות לשכינה, שבזה נגלה ונראה לכל אור השגחת השי"ת המאירה אצל הצדיקים, ומתוך כך מתבטל כח הסטרא אחרא ושליטת העבודה זרה, ונכניעים ומתבטלים כל המַצְרִים לישראל והיו כלא היו.

והוא שנתנבא עובדיה (א, יח) על אחרית הימים "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשוי לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשוי כי ה' דיבר", שממשיך יוסף את אש יעקב שמצד מידת חכמתו, אל התפשטות הלהבה הנמשכת מצד מידת היסוד שבבחינתו, ובזה כלה ובטל בית עשוי המשול לקש, ודלקו בהם האש והלהבה ואכלום. כי הנר והאש הם כענין הגבורה המקנאת קנאת ה', ובסוד מה שאמר הכותב (דברים ד, כד) "כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא איל קנא", שאש זו אוכלת ומבטלת לכל הקליפות מתוך קנאת ה' צבאות, וכענין פנחס בן אלעזר שהוא סוד נשמת אליהו הנביא מלאך הברית המקנא לקדושת הברית שמצד מידת יוסף הצדיק, וכנרמז בשם 'יוסף' העולה כמנין 'קנאה' כמובא בדברי רבנו האר"י בלקוטי תורה (פ' בא), והוא אשר למדים אנו ממידת האש והגבורה, שיש לנו לקנא לה' ב"ה ולהגביר את ההתלהבות בעבודת השי"ת.

ומדרגה זו של 'בית יוסף להבה' נשפעת בימי החנוכה, והוא סוד מצות הדלקת הנר בחנוכה, ולכן לעולם קוראים אנו בזמן ימי החנוכה בפרשיות וישב ומקץ העוסקות מענין יוסף הצדיק, בכדי לעורר הלבבות בעת שהזמן גרמא לשוב על מכירת יוסף הצדיק ולתקן את פגם המוחין ולהשיב את שמן משחת הקודש למקומו בקדושת המוחין, וזהו מתוך שנתגבר לשוב בתשובה על אשר נתפרדנו ונתרחקנו ממעלת ומדרגת יוסף הצדיק, ולא נתנו ליבנו על המחשבה וההתבוננות שלו, שמדרגתו ומעלתו שונה ומופרכת ממדרגת ומעלת שאר השבטים הקדושים, שמטרתו ומחשבתו ומסירות נפשו הם בגילוי נצחי ותכליתי יותר מאחיו, שחפץ הוא במסירות נפשו לגלות את תוקף גילוי אלהותו של הבורא ב"ה בכל הנדחים והשפלים שבעולם, וגם באלו הרחוקים שאין להם כל דרך וכל כלי להתקרב אל השי"ת, אחר ששבורי לב ומדולדלים ומיואשים הם, גם להם רוצה וחפץ יוסף לגלות ולהוציא אור ותקוה, כי חפץ הוא תמיד להוציא יקר מזולל עד שתתגלה ותאיר גם בהם שלהבת הלב לשוב להשי"ת. וכל זה הוא ענין הדלקת הנר בחנוכה בחושך ולמטה מעשרה דוקא, שבכוחו של יוסף מאיר ונגלה אור האלהות גם במקומות הפחותים והנדחים ביותר, להאירם באור המנורה הקדושה והטהורה, ולהשפיע בהם שמן משחת קודש, ולפרסם גם בהם את עוצם השגחת ה' יתברך אתם עמם ואצלם באשר הם.

המשך יבוא בשבוע הבא אם ירצה ה'

ד

ויוסף שנעשה בקדושתו וצדקתו מרכבה למידת היסוד הנקראת 'צדיק ח' ע'למין' כמובא בזוהר בכמה מקומות (וכגון בזוהר בראשית דף כה ע"ב), הרי הוא בסוד המנורה הטהורה שהיתה לכתחילה מזהב טהור ושיעור גובהה ח" טפחים עם גביעיה כפתוריה ופרחיה. כי על ידי מידת יוסף שהוא צדיק ח" ע'למין נמשך שמן משחת קודש ממידת החכמה האב להאיר את שפע אור האלהות בעולמות ובמידות כולם, כמו שאמר רשב"י בזוהר אחרי (בדף סא ע"א), ולכן הוא כלי קדוש של קודשא בריך הוא, ובסוד המנורה הטהורה, שהוא שורש כל הקדושות של זרע ישראל עם קודש, ובסוד הדלקת המנורה בשמן משחת קודש, שהוא גילוי אור האלהות בכל נשמות ישראל עם קודש, וכאשר מקלקלים ישראל בענין יוסף הצדיק וגורמים להסתלקות אורו מכלל ישראל, הרי שמקלקלים הם בסוד המנורה הטהורה, והוא כגזלה מקודשא בריך הוא בעצמו, והוא כענין מכירת יוסף שלקחוהו בגזלה וגנבה ושמוהו בבור ועכבו בעדו מכל אשר חפץ לגלות בעולם את אור האלהות בגילוי גדול ועצום, שהרי זה גזל הרבים שהוא חמור וקשה מגזל דיחיד כמו שאמרו בתוספתא בבא קמא (בפ"י ה"ח).

וכן הוא בכל דור ודור, שבמשך הדורות כולם שולח לנו הקב"ה מדור לדור נשמות קדושות וטהורות של צדיקי הדורות שיכולות הם להביא את העולם לתיקון, וכאשר מקלקלים אנו בסמיות עינינו ומורידים אור צדיקים אלו למטה לבור ולחושך, שבמקום לראות את התכלית האמיתי והנצחי שמלמדים אותנו צדיקים אלו הולכים אנו שבי אחר כסילות עינינו ומסתכלים ושופטים אנו מדרגת הצדיקים כפי הנדמה לנו בחיצוניות הנגלה לעינינו, ואין מביטים אנו על התכלית הפנימית האמיתית, בזה מסלקים אנו את אור המנורה הטהורה, ומתוך כך מסתיר מאיתנו ה' ב"ה את פניו באורך גלותינו.

ה

והוא פנימיות וטעם האיסור 'לא תעשון איתי אלהי כסף ואלהי זהב', שלא תעשון כדמות שִׁמְשֵׁי המשמשים לְפָנַי, כמו שאמר רשב"י בזוהר חדש כי תצא (דף עב ע"א) שעל איסור זה נאמר בנשמה הנמשלת ליפת תואר "ומכור לא תמכרנה בכסף" (דברים כא, יד), שכאשר עובר אדם על איסור זה מוכר הוא בזה כביכול את נשמתו לצד הסטרא אחרא. ונרמז בזה שלא יגזול לקודשא בריך הוא בענין מכירת יוסף כאמור, שבעבור עשרים כסף נמכר יוסף במצרים, כנאמר בזה "כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו, על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים" (עמוס ב, 1) ודרשו זאת בפרקי דרבי אליעזר (בפרק לח) שמכרו האחים את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ונטל כל אחד ואחד שני כספים לקנות מנעלים ברגליהם.

כי כלים אלו משמשים לפני ה' ב"ה ברוחניות גם כיום, כל כלי לפי בחינתו בעסק גילוי אור האלהות, ובהם ועל ידם עושה הקב"ה ניסים לישראל, ובפרט על ידי המנורה הטהורה, שעל ידה מתגלה ומתפרסם בעולם ענין הנס שעושה הקב"ה לישראל בכל עת צרה וצוקה. שכלים אלו הם כענין מה שמגלים הצדיקים והקדושים שבכל דור ודור את אור האלהות בעולם, ובפרט מצד הגילוי שבענין המנורה הטהורה, שהוא ענין מה שמגלים ומפרסמים הם לכל את השגחת השי"ת על עמו ישראל שלא עזבו ולא יטשנו לעולם, והרי זה כענין מצות הדלקת נרות חנוכה שהיא בכדי לפרסם הנס שעשה הקב"ה לישראל בימי חשמונאי, וכענין נס הפורים הנגלה ונתפרסם מתוך מצות קריאת המגילה, וכנאמר בסוף המגילה "על כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם" (אסתר ט, כז), שמתוך השתלשלות וסיפור דברי המגילה נגלה הנס שעשה הקב"ה לישראל בימי מרדכי ואסתר, ולכן נוהגים לנענע המגילה כאשר קוראים פסוק זה, כמו שהובא מנהג זה בספר המנהגים לרבי אייזיק

עם סגולה

סגולות ועצות ייחודיות שנגלסו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

יראת שמים

אם מרגיש כל הזמן עייף בעבודת ה', או שמרגיש חיות וחשק לעבוד את הבורא ב"ה. ג. הזכיר רבנו את מה שאמר הגאון הקדוש החידושי הרי"ם מגור זיע"א בהגהותיו על השולחן ערוך (סימן א) שדייק מלשון השולחן ערוך (שם סעיף א) 'ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצא ודואג על חורבן בית המקדש', שמבחינת יראת השמים של האדם הוא כמה הוא מצטער ואכפת לו מחורבן בית ה' וצער השכינה בגלות.

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דוד

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

מה המקור למה שנהגו בחלק מקהילות ישראל שבחור רווק לא יתעטף בטלית עד חתונתו?

לשבוע טוב ומבורך

לאמר במוצאי שבת קודש

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָבִי אֵב הַרְחֵמוּ. זַכְּנֵי בְּרַחֲמֶיךָ לְשִׁבְעַת טוֹב וּמְבֹרָךְ, הַמְלֵא בְּבִשׁוּרוֹת טוֹבוֹת, וְזַכְּנֵי לְהִיּוֹת תַּמִּיד בְּשִׂמְחָה, וְשׂוּם תְּשִׁים קֶץ וְסוֹף לְכָל הַחֲשִׁכוֹת וְהַצֵּעַר הַעוֹבְרִים עָלַי, וְתֵן לִי מְאֵתָהּ שִׂמְחָה וְהִרְחַבְתְּ הַדְּעַת. אֲנָא תֵן לִי שִׁבְעַת שֶׁל כָּל טוֹב, מְלֵא וְדַשֵּׁן בְּבִרְכָתְךָ יְתִבְרַךְ שְׂמֶךָ, וְתַחַנְּנֵי בְּזָכוֹת וְחֶסֶד וְתוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל מָה שְׂאֵנִי צָרִיךְ/צָרִיכָה (כאן יפרש/תפרש לה' יתברך כל הבקשות). וְיֵהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שִׁתְּקַבֵּל תְּפִלוֹתֵי, וְנִזְכָּה לְשִׁבְעַת טוֹב, אָנוּ וְכָל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלִיה נָא בִּי עַז רַחֲמֶיךָ וְזַכְּנֵי לְרָאוֹת בִּישׁוּעָתִי, וְתֵן לִי שִׁבְעַת טוֹב וּמְבֹרָךְ בְּאִפְסוֹן שְׂאֵזְכָּה לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיךָ עַל יְדֵי יְמֵי הַשִּׁבְעַת הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה, וְאֶהְיֶה מְאֹשֵׁר/מְאֹשְׁרָת. אֲנָא קַבֵּל תְּפִלָּתִי בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן, כִּי לִישׁוּעָתְךָ קוִיִּתִּי יְיָ, וְתֵן לִי שִׁבְעַת שֶׁל אֹר, הַמְלֵא בְּשִׂמְחָה וּבִשְׂוֹרוֹת טוֹבוֹת, וְעֲשֵׂה עִמִּי נְסִים וְנִפְלְאוֹת לְמַעַלְהָ מִהַטְּבַע. אָמֵן
נְצַח סְלָה וְעַד.

הסביר פעם רבנו שהמקור למנהג האשכנזים שלא להתעטף בטלית עד החתונה הוא מהתשב"ץ קטן סימן תס"ב שכתב סמך למנהג היהודים במלכות אשכנז שאין לובשין הטלית עד החתונה, מסמיכות הפסוקים בדברים פרק כ"ב פסוק י"ב "גדילים תעשה לך" ונסמך לו בפסוק י"ג "כי יקח איש אשה", הרי שצריך ללבוש הטלית מזמן החתונה, וכתב היעב"ץ במור וקציעה אורח חיים סימן י"ז שזה מדובר בוודאי על טלית גדול. ומכל מקום לא הזכירו טעם לדבר, אך המגן אברהם בסימן ח' סעיף קטן ג' כתב ללמוד זאת ממה שאמרו חז"ל בקידושין דף כ"ט עמוד ב' שבחור רווק לא ילבש סוּדָר עד חתונתו, וזה המקור למנהג האשכנזים. אלא שגם בין פוסקי יוצאי אשכנז אין הדבר מוחלט, שהחתם סופר היה מנהיג שהבחורים ילבשו טלית גדול גם לפני חתונתם, וכן דעת המשנה ברורה בסימן י"ז סעיף קטן י', וביאר רבנו סברתם, שעיקר מנהג זה היה בזמנם שהיו נוהגים לישא אשה בגילאים מוקדמים, בני ט"ו וט"ז, אך בזמנינו שנוהגים לישא אשה בגיל מאוחר יותר, טוב שיתעטפו כולם בטלית גם לפני החתונה.

האם יש טומאה בארמיה?

ביאר פעם רבנו שהתשב"ץ קטן כתב סימן רע"ו שהחולץ מנעליו חייב בנטילת ידים, וכן פסק מרן השולחן ערוך באורח חיים סימן ד' סעיף י"ח, ובפשטות הכוונה היא שמי שחולץ את מנעליו בידי חייב נטילה משום נקיות, מפני שהנעליים מטונפות, וכך ביאר המגן אברהם בסעיף קטן י"ט, והוסיף היעב"ץ במור וקציעה סימן ד' שמחמת הזוהמה שיש בנעליים לכן שורה רוח רעה על הנעליים תיכף כאשר נועל אותם אדם בפעם הראשונה, ולכן כל הנוגע בהם חייב נטילה. ודבר חידוש כתב הגאון רבי חיים פלאגי בספרו רוח חיים סימן תקנ"ד סעיף קטן ב' שמחמת שארורה האדמה שנתקלה מפי ה' יתברך בעת שחטא אדם הראשון, לכן שורה עליה רוח טומאה והיא מטמאת את הנעליים הנוגעות כל הזמן בקרקע, וזהו הטעם למה שהנוגע במנעליו חייב בנטילת ידים.

סיפור לשולחן שבת

להיפגש עימו, ואכן נענה על כך תיכף ומיד, מעוצם חשיבותו וכבודו, וביקש הגאון מאותו הפרופסור שיבוא עימו תיכף לראות החולה, וגם לזה לא סירב הפרופסור מפאת חשיבות הגאון, ואחר שהתבונן הרבה אמר שלרפואת חולי זה מוכרח לאכול בשר ציפור נדיר מאד, וצריך לשכור אנשים בממון רב שילכו למקום רחוק מאד לצוד הציפור, ומרוב ריבוי הממון הנדרש לזה אפשרי הדבר רק למלך שיש לו ממון כחפצו ורצונו. וכאשר שמעו כך, אמר הגאון לאותו יהודי שעל אף דברי אותו פרופסור אין להתייאש מרפואת החולה, כי אצל הקב"ה הכל אפשרי, וכך עמדו והתפללו יחדיו הגאון ואותו יהודי לרפואת החולה, ולפתע הבחינו באיזה ציפור שעפה ובאה מרחוק ונוקשת על חלון הבית, והבין הגאון תיכף שאכן נתקבלה תפילתם וזהו הציפור המבוקש, ולקחוהו ובשלוהו ונתנו מבשרו לחולה, ונתרפא.

סיפר פעם רבנו הגאון הינוקא שליט"א מעשה נפלא מהגאון רבי עקיבא אייגר זיע"א, שכאשר עסק פעם בלימודו המתין לו יהודי אחד לדבר עמו, ומרוב התמדתו לא הבחין בו הגאון למשך זמן רב, עד שפקעה סבלנות אותו יהודי ופרץ בבכי, ומיד נתעורר הגאון מעומק עיונו ושאלו לפשר בכיו, וסיפר לו אותו יהודי צערו שחלה בנו בחולי קשה מאד ונואשו הרופאים מלרפאותו, וכעת בא רופא המלך לעירם, שהוא פרופסור מומחה מאד, וביקש אותו יהודי להתקבל אצלו, שמא ימצוא מזור ותרופה לחולי בנו, והשיבו לו ממזכירות הפרופסור שמפני שכבר נתמלאה מכסת התורות לאותו פרופסור אין אפשרות לקבלו, ופנה וביקש אותו יהודי מהגאון שיעורר השפעתו החשובה ומקובלת בעין כל, ויבקש שיקבעו לו פגישה עם אותו פרופסור. ואכן תיכף ומיד הלך הגאון רבי עקיבא אייגר עם אותו יהודי למזכירות אותו פרופסור וביקש